

Abstrakt

Práce má v zásadě trojí cíl: 1. zmapovat širokou oblast různých přístupů v současné diskusi o šílenství, 2. předložit specifickou teorii šílenství, 3. identifikovat obecné filosofické problémy, před něž nás téma staví, (je naznačený i 4.: pochopit předloženou teorii jako základ pro určitý terapeutický přístup). Ústřední tezí práce je, že šílenství je bytostně mnohoznačný a neuchopitelný fenomén. K jeho pochopení užíváme různých metafor vypůjčených z jiných oblastí, přičemž následně zapomínáme, že se jedná o metafory. Práce je obecně vedena snahou usmířit různé přístupy, chápat je jako komplementární, zároveň se chce vyhnout na jedné straně pokusu o vytvoření všeobjímající syntéze, na druhé straně čistě relativistickému i pragmatickému hledisku.

V první části práce identifikuji čtyři roviny, na kterých různé přístupy uchopují šílenství specifickým způsobem jako problém: rovinu individuální, kolektivní, transpersonální a existenciální. V závěru části uvažuji nad možnostmi a riziky vytvoření teoretického rámce, který by umožňoval různé vzájemně rozporuplné přístupy chápat na jednotném základu.

Ve druhé části potom rozvíjím svůj vlastní přístup ke zkoumání šílenství. Zde vycházím z kombinace fenomenologické psychologie, analytické psychologie, ekopsychologie a na jejich základě pochopeného archaického myšlení. Šílenství zde analyzuji v kontextu vztahu člověka a světa. Chápu ho v metaforách založených na bytí člověka v prostoru (existenciálního pohybu) a na živlové imaginaci. Popisuji ho jako vyhocení ambivalentního vztahu k Zemi, vlastního člověku jako takovému a zároveň jako vyhoštění ze světa lidí a setkání s chaotickými silami. Šílenství zde vystupuje jakožto poukazující na hranice lidského světa.

V poslední části tento přístup reflektuji. Různé přístupy, alternativní ke standardní psychiatrii zde zahrnuji pod souhrnný pojem „romantická psychiatrie“. Tu následně identifikuji jako mýtus v širším významu toho slova a konfrontuji ji s mýtem standardní psychiatrie, kterou jsem zde označil jako „realistickou“. Diskutuji jejich nesouměřitelnost a zároveň možnost a důležitost dialogu mezi nimi. Na tomto základě v závěru uvažuji obecnější problém, jak se zorientovat v pluralitě přístupů. Diskutuji možnosti a meze ontologického relativismu a obohacuji ho fenomenologickou perspektivou.